

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Tijdreeks CAO-lonen 1972-2014

B.J.H. Lodder

R.H.M. van der Stegen

18-08-2014 gepubliceerd op cbs.nl

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Databronnen 3
3. Methode van onderzoek 4
 - 3.1 Algemene opmerkingen 4
 - 3.2 Uitsplitsing naar Cao-sectoren 4
 - 3.3 Uitsplitsing naar bedrijfstakken volgens de classificatie SBI93 5
4. Uitkomsten 6

1. Inleiding

In deze nota wordt beschreven hoe de lange tijdreeks CAO-lonen tot stand komt. Er worden reeksen omgerekend naar hetzelfde basisjaar en zo nodig worden reparaties uitgevoerd om methodebreuken te kunnen verwerken.

Met betrekking tot de statistiek van de cao-lonen is er veel informatie beschikbaar in de vorm van verschillende indexreeksen die een bepaalde periode beschrijven. Ongeveer elke 10 jaar is met een nieuwe set reeksen gestart, waarbij het basisjaar op 100 is geïndexeerd. Het doel is om reeksen van verschillende basisjaren aan elkaar te koppelen tot een langlopende indexreeks met jaargemiddelden. Er is de beschikking over de reeksen van de basisjaren 1972, 1980, 1990 en 2000. De meest recent gepubliceerde cijfers zijn hierbij het uitgangspunt, d.w.z. de oude reeksen worden gekoppeld aan de huidige publicatie met basisjaar 2000.

Voor basisjaar 2000=100 worden de volgende onderwerpen door de reeksen in de statistiek cao-lonen beschreven:

1. Cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen
2. Cao-lonen per maand exclusief bijzondere beloningen
3. Cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen
4. Cao-lonen per uur exclusief bijzondere beloningen
5. Contractuele arbeidsduur
6. Contractuele loonkosten per maand
7. Contractuele loonkosten per uur

Getracht wordt deze reeksen, voor zover eerdere data beschikbaar, te verlengen met de data van de reeksen met oudere basisjaren.

Er worden tijdreeksen gemaakt van cao-lonen uitgesplitst naar drie cao-sectoren en naar 19 bedrijfstakken

- De drie cao-sectoren zijn particuliere bedrijven (P), overheid (O) en gepremieerde en gesubsidieerde sector (GG), daarnaast wordt het totaal van de drie subsectoren gepubliceerd.
- Bij uitsplitsing naar bedrijfstakken trad de complicatie op dat de indexreeksen met basisjaren 1972 en 1980 een andere bedrijfstakindeling (SBI74) kennen dan de reeksen met basisjaren 1990 en 2000 (SBI93). Hiervoor is gecorrigeerd.

2. Databronnen

Voor de tijdreeks 1972–2000 zijn de volgende databronnen gebruikt:

- Statline-database met definitieve uitkomsten indexreeksen met basisjaar 2000
- Statline-database met definitieve uitkomsten indexreeksen met basisjaar 1990
- Intern CBS-archief voor indexcijfers van regelingslonen voor volwassen werknemers met basisjaar 1980 (Sociaal economische maandstatistieken, 1983–1992, beschikbaar in de CBS bibliotheek)
- Intern CBS-archief voor index indexcijfers van regelingslonen voor volwassen werknemers met basisjaar 1972 (Sociale maandstatistieken, 1974–1984, beschikbaar in de CBS bibliotheek)

3. Methode van onderzoek

3.1 Algemene opmerkingen

Het resultaat van de tijdreeks cao-lonen van 1972 is een benadering en is ontstaan door verschillende reeksen te koppelen. De indices laten de ontwikkeling zien van de loonmutaties vanaf 1972. De loonstijging is gelijk aan de jaar-op-jaar ontwikkeling van deze indexreeks. Door afrondingsverschillen kan deze afwijken van eerder gepubliceerde cijfers. De berekeningsmethode voor het koppelen van indexreeksen verloopt op de volgende wijze:

1. Overlappende reeksen worden aan elkaar gekoppeld met een zogenaamde 'vroeg' koppeling. Bij een 'vroeg' koppeling tussen twee reeksen krijgt het begin van de jongste reeks voorrang boven het eind van de oudste reeks. Hierdoor worden de meest recente gegevens gebruikt als definitieve cijfer. Dat houdt in dat zoveel mogelijk de meest recente gegevens worden gebruikt indien er jaren van overlap zijn.
2. Doorgaans overlappen twee niet gekoppelde en in de tijd opeenvolgende reeksen een aantal jaren. In de praktijk blijkt dat de verhouding tussen beide reeksen in de jaren van overlap redelijk constant is. Deze constante verhouding wordt gebruikt voor de koppeling van de reeksen.

3.2 Uitsplitsing naar Cao-sectoren

Bij de tijdreeks uitgesplitst naar Cao-sectoren kunnen de volgende opmerkingen gemaakt worden:

De nieuwe tijdreeksen zijn gebaseerd op verschillende reeksen met basisjaren: 1972, 1980, 1990 en 2000. Koppelingen tussen de reeksen zijn gebaseerd op de zogenaamde 'vroeg' koppeling. Bij een vroeg koppeling tussen twee reeksen krijgt het begin van de jongste reeks voorrang boven het eind van de oudste reeks. Hierdoor worden de meest recente gegevens gebruikt als definitieve cijfer. Voor het verkrijgen van gegevens naar CAO-sector zijn twee rekenstappen uitgevoerd:

1. Voor de reeksen 1972=100 (periode 1972–1983) zijn de reeksen naar gesubsidieerde en gepremieerde (GG) en particuliere sector (P) niet als aparte sectoren uitgesplitst. De reeks die gegeven is beschrijft het totaal van deze twee (P+GG). Voor de periode 1981–1993 zijn uit de reeks 1980=100 wel uitgesplitste reeksen naar de gesubsidieerde en gepremieerde (GG) en particuliere sector (P) beschikbaar. De verhoudingsgetallen voor de periode 1981–1983 tussen de gesubsidieerde sector (G) en het totaal (P+G) zijn redelijk constant. Aan de hand van deze verhoudingsgetallen zijn aparte reeksen voor de gesubsidieerde (G) en particuliere sector (P) berekend voor de periode 1972–1983.
2. De nieuwe (gekoppelde) reeks 1972–1992 is vervolgens weer gekoppeld aan de reeks 1990–2010. De verhoudingsgetallen over de periode 1990–1992 zijn gebruikt om deze twee reeksen aan elkaar te koppelen.

Voor de indexreeksen van het basisjaar 1972 zijn de brondata afgerond op 0 decimalen. Hierdoor ontstaan situaties die theoretisch onmogelijk zijn. Een voorbeeld zien we bij de reeks 'Cao-lonen inclusief bijzondere beloningen'. Bij deze reeks is de ontwikkeling van

de totaal-reeks (alle cao-sectoren) van 1977 naar 1978 lager dan de ontwikkeling van alle onderliggende sectoren. De verklaring ligt in het feit dat de originele data afgerond zijn op nul decimalen. Omdat de data qua niveau dicht bij elkaar liggen hebben kleine afrondingsfouten al een groot effect op de ontwikkeling. De decimaal achter de komma is voor de periode 1972–1980 derhalve minder nauwkeurig dan de decimaal over de periode 1981–2010, waar het niveau van de indexreeks hoger is.

De brondata van de particuliere sector van de reeks 1972=100 beschrijft ook de ontwikkeling van de de gesubsidieerde en gepremieerde sector (GG). Voor de periode 1972–1980 zijn de tijdreeks ‘*cao-lonen inclusief bijzondere beloningen*’ en de tijdreeks ‘*cao-lonen exclusief bijzondere beloningen*’ voor de sector GG hierop gebaseerd. Vanaf 1980 is in de brondata de GG afgesplitst van de sector particulier bedrijf (PB). In brondata (1972=100) bedraagt de ontwikkeling van de sector PB van 1979 naar 1980 4,7 procent. In de nieuwe tijdreeks bedraagt de ontwikkeling 7,0 procent. Deze specifieke ontwikkeling is mogelijk wat te hoog uitgevallen. Voor een verbeterde schatting is meer informatie nodig en dat is op dit moment niet beschikbaar.

3.3 Uitsplitsing naar bedrijfstakken volgens de classificatie SBI93

Hierbij kunnen de volgende opmerkingen gemaakt worden:

1. De reeksen naar bedrijfstak zijn niet uitgesplitst naar cao-sector, enkel het totaal van de cao-sectoren is berekend en gepubliceerd.
2. De bedrijfstakindeling gebruikt de classificatie SBI74 voor de indexreeksen van de basisjaren 1972 en 1980 en SBI93 voor de basisjaren 1990 en 2000. Op het publicatieniveau zijn de verschillen tussen de indelingen verwaarloosbaar, behalve voor de gezondheidszorg (SBI-nummer 85 in SBI93) en de culturele en overige dienstverlening (SBI-nummer 90–93 in SBI93). Onder SBI74 omvat de laatste ook een groot gedeelte van de gezondheidszorg. Deze informatie is niet te scheiden. Hierdoor is een nieuwe bedrijfstak gemaakt waarin beide bedrijfstakken zijn gewogen. De gebruikte gewichten zijn gepubliceerd in de publicatie *Indexcijfers voor regelingslonen, methodebeschrijving en reeksen 1926–1985; CBS; 1987*.
3. In een aantal bedrijfstakken is voor basisjaren 1972 en 1980 alleen de Cao-sector Particuliere bedrijven gepubliceerd en niet het totaal. Er is aangenomen dat voor die bedrijfstakken de sector Particuliere bedrijven gelijk is aan totaal sectoren.
4. De bedrijfstakken handel (SBI-nummer 50–52 onder SBI93), vervoer en telecommunicatie (SBI-nummer 60–64 onder SBI93), financiële instelling (SBI-nummer 65–67 onder SBI93), worden onder SBI74 alleen gepubliceerd in de afzonderlijke delen, niet als aggregaten. Met behulp van gewichten uit *Indexcijfers voor regelingslonen, methodebeschrijving en reeksen 1926–1985; CBS; 1987* zijn gewogen indexreeksen voor de aggregaten samengesteld.

4. Uitkomsten

Onderstaande tabel geeft de beschikbaarheid van de verschillende reeksen weer. Per reeks is het jaartal vanaf datum beschikbaarheid vermeld.

Meer informatie over cao-lonen is te vinden in de korte onderzoeksbeschrijving cao-lonen 2000=100.

4.1 Historische reeks cao-lonen naar beschikbaarheid per reeks

SBI-93	Cao-lonen per maand		Cao-lonen per uur		Contractuele loonkosten		Contractuele arbeidsduur
	exc. bijz.bel.	incl. bijz.bel.	exc. bijz.bel.	incl. bijz.bel.	per maand	per uur	
Totaal sbi	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
Particuliere bedrijven	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
Gesubsidieerde sector	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
Overheid	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
01–05 Landbouw en visserij	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
10–14 Delfstoffenwinning	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
15–37 Industrie	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
40–41 Energie- en waterleidingbedr.	1980	1980	1990	1980	2000	2000	1980
45 Bouwnijverheid	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
50–52 Handel	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
50–74 Commerciële dienstverlening	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
51 Groothandel	1972	1972	1990	1972	NB	NB	1980
52 Detailhandel	1972	1972	1990	1972	NB	NB	1980
55 Horeca	1980	1980	1990	1980	2000	2000	1980
60–64 Vervoer en communicatie	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
65–67 Financiële instellingen	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
65 Bankwezen	1972	1972	1990	1972	2000	2000	1980
66 Verzekeringswezen/pensioenfonds	1972	1972	1990	1972	NB	NB	1980
70–74 Zakelijke dienstverlening	1990	1990	1990	1990	2000	2000	1980
75 Openbaar bestuur	1980	1980	1990	1980	2000	1990	1980
80 Onderwijs	1980	1980	1990	1980	2000	1990	1980
85 Gezondheids- en welzijnszorg	1980	1980	1990	1980	2000	1990	1990
85–93 Zorg, Cultuur, ov. Dienstverlening	1980	1980	1990	1980	2000	2000	1980
90–93 Cultuur/overige dienstverl.	1990	1990	1990	1990	2000	2000	1990

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2013–2014	2013 tot en met 2014
2013/2014	Het gemiddelde over de jaren 2013 tot en met 2014
2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2013 en eindigend in 2014
2011/'12–2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2011/'12 tot en met 2013/'14

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

verkoop@cbs.nl
Fax 045 570 62 68

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2014.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.